

BESLUT

2018-12-21

Dnr: 18/02762
och 2769**SAKEN**

Aktuellt, SVT2, 2018-08-16, inslag om godhet; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Det strider inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget handlade om begreppet godhet. I påannonseringen sa programledaren följande.

Nu ska vi tillbaka till Sverige, till en fråga som allt oftare lyfts i den politiska debatten. Det handlar om godhet. Är det alltid bra att vara god? Eller är det så att det som förr sågs som vanlig snällhet också kan vara naiv dumhet? Godhetsknarkare, godhetsapostel – det är ord som nämns allt oftare.

En reporter sa därefter följande.

Att säga att man vill göra gott, vara en god människa har väl alltid ansetts vara något eftersträvarsvärt. [...] I dag finns det de som menar att godhet i vissa kretsar snarast används som statusmarkör.

I inslaget intervjuades fyra personer. Först ut var A som titulerades författare och riksdagskandidat för Moderaterna. Senare i inslaget sa reportern att hon också var doktor i etik. Därefter intervjuades författaren B som ofta hade fått höra att hon var en godhetsknarkare. Den tredje personen som medverkade var ledarskribenten C från tidningen Svenska Dagbladet. Den fjärde och sista personen som intervjuades var den politiske chefredaktören på Aftonbladet, D. Reportern beskrev D som ”avskydd i vida kretsar, just för att han ses som en godhetsknarkare av rang”. D sa därefter följande.

Det är någonting viktigt, att vi går efter vår moraliska kompass. Därför att vår moraliska kompass, vårt samvete, det är ju inte något som så att säga slumpmässigt har

uppstått. Utan det är ju någonting som finns i vårt samhälle, vår samhälleliga moral, i hur vi ser på andra människor. Och det speglar vår människosyn och sådana saker. Så att det, ok, det kanske är för enkelt att säga att det är moral, men det är också för enkelt att säga att allt bara är intressekonflikter, att det inte finns någon moral. För det finns en moral.

Inslaget innehöll även en sekvens där reportern låtsades ge pengar till en fingerad tiggare.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis följande.

Inslagets utgångspunkt var att ifrågasätta så kallade ”godhetsknarkare” och ”godhetsapostlar” och hur ”godhet” hade börjat ifrågasättas i den politiska debatten, men helt utan att placera begreppen i sitt högerextrema ideologiska sammanhang. Dessa begrepp är politiskt laddade och ifrågasättandet ingår i en politisk debatt där delar av det politiska högerfältet försöker underminera och tysta sina meningsmotståndare. Inslaget gav sken av att det finns fog för att missakta och förminska politiska meningsmotståndare.

Två anmälare ifrågasätter sakligheten i påståendet att D var ”avskydd i vida kretsar”.

En anmälare anser att sekvensen med den fingerade tiggaren var moraliskt obehaglig.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anser att inslaget överensstämmer med kraven på opartiskhet och saklighet och anför i huvudsak följande.

Redaktionens avsikt med inslaget var att skildra en omsvängning i den offentliga debatten, där ord och begrepp politiseras och där till och med godhet kan bli något som ifrågasätts och ironiseras om. Det bedömdes intressant att belysa då betydelsen av olika begrepp ifrågasätts, laddas och för vissa till och med ändras över tid.

Diskussionen om vem som är god, och vad som är att vara god, pågår i samhällsdebatten och det är viktigt att *Aktuellt* ibland också skildrar den debatt som förs i sociala medier och på kultur- och ledarsidor och hur olika man ser på dessa begrepp som ytligt sett har en enkel betydelse. Ursprunget till ordet godhetsknarkare har inte varit relevant i sammanhanget utan det är när det blivit en del av det offentliga samtalet på kultur- och ledarsidorna som redaktionen valde att uppmärksamma det.

Inslaget innehöll två röster från respektive sidor av debatten. Författaren A hade exempelvis skrivit en bok med titeln ”Den banala godheten” och författaren B har behandlat ämnet i Expressen under rubriken ”Debatten har fått kortslutning – topplocket har rykt”. De fyra presenterade sina bästa argument och på så sätt valde redaktionen att visa på hur olika man kunde uppfatta ord som god och godhet. Redaktionen behandlade och lyfte alltså begreppet godhet utan annan kontext än den att det pågick en diskussion i samhällsdebatten om begreppet.

SVT beklagar formuleringen om D i inslaget som blev missvisande. Redaktionen gjorde också en korrigering av benämningen av D. Den sändes i *Aktuellt* dagen efter, där programledaren sa följande.

Jag ska bara säga det innan vi lämnar över till *Kulturen* så är det så att vi igår sände ett reportage som har lett till mycket kritik. Vi beklagar formuleringen där igår om ledarskribenten [D]. Avsikten var att beskriva [D], att han uppfattas som kontroversiell i vissa kretsar, det var inte så det lät i inslaget.

AKTUELLA BESTÄMMELSER

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet).

Kraven på opartiskhet och saklighet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Med hänsyn till den vidsträckta yttrandefriheten kan kraven ställas lägre i fråga om intervjuade, debattdeltagare och andra så kallade tillfälliga medverkande.

Kravet på saklighet innebär främst att uppgifter som är av betydelse för framställningen ska vara korrekta och att framställningen inte får vara vilseledande, till exempel genom att väsentliga uppgifter utelämnas.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Av påannonseringen framgick att inslaget avsåg att skildra hur begreppet godhet alltmer kommit att användas i den politiska debatten samt problematisera vad som menas med att göra en god gärning. Det förhållande att inslaget inte fördjupade sig mer i ursprunget till begreppen godhet, godhetsknarkare och

godhetsapostel innebär inte att kraven på opartiskhet och saklighet har åsidosatts.

Nämnden konstaterar att SVT uppgett att beskrivningen av D som ”avskydd i vida kretsar” var missvisande. Det egentliga syftet enligt SVT var att beskriva D som att han uppfattas som kontroversiell i vissa kretsar. Mot bakgrund av att SVT kraftfullt korrigerade påståendet i sändningen av *Aktuellt* dagen efter finner nämnden att inslaget inte strider mot kravet på saklighet i den delen.

Vad anmälarna i övrigt anfört innebär inte att inslaget strider mot de bestämmelser som gäller för SVT:s programverksamhet.

Detta beslut har fattats av Dag Mattsson, Ulrika Hansson, Clas Barkman, Staffan Dopping, Malin Bergström, Bo-Erik Gyberg och Gunnar Springfeldt efter föredragning av Rasmus Gedda.

På granskningsnämndens vägnar

Dag Mattsson

Rasmus Gedda

Originalhandlingen med namnunderskrifter förvaras hos myndigheten.